

Marjatta Vehkaoja /sd ym.: Lakialoite koulutusta koskevaksi lainsäädännöksi

Eduskunnalle

Aloitteessa ehdotetaan eräitä muutoksia esitykseen, jonka hallitus on antanut koulutusta koskevaksi lainsäädännöksi (HE 86/1997 vp). Ehdotukset koskevat pääosin vammaisia oppilaita. Ehdotetut muutokset toteutuessaan lisäävät vammaisten mahdollisuuksia tasavertaiseen koulunkäyntiin ja opiskeluun.

Samat koulunkäynti- ja opiskelumahdollisuudet kuin muillakin ihmisillä ovat tärkein edellytys vammaisten henkilöiden täysivaltaistumiselle ja osallistumiselle yhteiskuntaan. Nyt esitetty väljä puitelainsäädäntö mahdollistaa entistä suuremman joustavuuden, mitä voidaan pitää vammaisten oppilaiden ja opiskelijoiden kannalta pääosin myönteisenä.

Väljä lainsäädäntö mahdollistaa kuitenkin myös maan sisäisen eriarvoisuuden lisääntymisen. Koulutusta koskevaa lainsäädäntöä uudistettaessa on kiinnitettävä huomiota siihen, että koulutuksellinen tasa-arvo toteutuisi valtakunnallisesti myös erityisryhmien kohdalla.

Rinnakkaislakialoitteessa ehdotetaan, että vammaisille tai erityistä tukea tarvitseville oppilaille laaditaan ennen koulunkäynnin aloittamista peruskoulussa henkilökohtainen koulutussuunnitelma yhteistyössä oppilaan vanhempien ja lapsen hoitoon ja kuntoutukseen osallistuvien tahojen kanssa. Aloitteessa ehdotetaan opetuksen maksuttomuuden määrittelyyn apuvälineiden osalta täsmennystä. Lisäksi ehdotetaan, että oppilaaseen, jolla on vamma tai jonka terveydentila sitä edellyttää, sovelletaan peruskoulussa muita lievempiä perusteita koulumatkoja korvattaessa. Edelleen ehdotetaan tarkistettavaksi erityisopetuksen tukitehtävien huolehtimista koskevia säännöksiä. Vielä ehdotetaan perusopetuslakiin lisättäväksi säännös, jossa edellytetään peruskoulun huolehtivan ja tukevan entisiä erityisopetusta saaneita oppilaitaan heidän sijoittumisestaan jatko-opintoihin, työelämään ja yhteiskuntaan.

Lukiolakiin ehdotetaan tukiovetusta koske-

vaa lisäystä sekä täsmennystä maksuttomien apuvälineiden määrittelyyn.

Lakiin ammatillisesta koulutuksesta ehdotetaan muutoksia opintososiaalisia etuja koskeviin säännöksiin erityisopetuksessa olevalle oppilaille. Lisäksi ehdotetaan 26 §:n 2 momentin kumoamista, mikä tarkoittaa, ettei ammattioppilaitokseen ottamisen esteenä voitaisi enää pitää henkilöä, jolle sairaus tai vamma olisi ilmeinen este koulutukseen osallistumiselle. Vastaavaa kohtaa ei ole lainkaan lukiolaissa eikä ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa. 26 §:n 2 momenttia voidaan pitää sairaita ja vammaisia syrjivänä ja se on ristiriidassa perustuslain uuden 5 §:n 2 momentin kanssa, jonka mukaan ketään ei saa asettaa ilman hyväksyttävää perustetta eri asemaan muun muassa terveydentilan tai vammaisuuden perusteella. Mainittu 26 §:n 2 momentti lieneekin historian jäänne lähinnä merenkulun sekä sosiaali- ja terveydenhuoltoalan oppilaitoksia koskevasta säännöstöstä. Rajoitetta ei voida pitää perusteltuna senkään vuoksi, että kaikki opiskelijat eivät suuntaudu ko. alan varsinaiseen ammattiin, vaan hyödyntävät opintojaan toisissa ammateissa tai jatkokoulutuksessa.

Rinnakkaislakialoitteen ehdotus ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 31 §:n kumoamisesta ei liity vammaisuuteen. Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että opiskelija voi menettää oikeutensa opiskella, jos opinnot edellyttävät erityisiä taiteellisia taipumuksia ja jos on ilmeistä, ettei opiskelijalla ole edellytyksiä opintojen asianmukaiseen suorittamiseen. Pykälän yksityiskohtaisista perusteluista ilmenee, että tässä tarkoitetaan lähinnä musiikkiopintoja. Säännös on opiskelijan kannalta kohtuuton, sillä oppilaitoksella tulee olla vastuu esimerkiksi testein ennalta ehkäistä pykälässä mainitun tilanteen syntymisen.

Ehdotetut lakimuutokset ovat tarkoitettut tulemaan voimaan samanaikaisesti hallituksen esityksen 86/1997 vp kanssa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että Eduskunta hyväksyisi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Perusopetuslaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1—16 §

(Kuten hallituksen esityksessä 86/1997 vp)

17 §

Erytisyopetus

(1—5 mom. kuten hallituksen esityksessä 86/1997 vp)

Peruskoulun tehtävänä on pitää erityistä huolta entisistä erityisopetusta saaneista oppilaistaan ja tukea heidän sijoittumistaan jatko-opintoihin, työelämään ja yhteiskuntaan.

18—26 §

(Kuten hallituksen esityksessä 86/1997 vp)

27 §

Opetuksen poikkeava aloittamisajankohta

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä 86/1997 vp)

Vammaiselle tai erityistä tukea tarvitsevalle oppilaalle tulee ennen koulunkäynnin aloittamista laatia henkilökohtainen koulutussuunnitelma yhteistyössä oppilaan vanhempien ja lapsen hoitoon ja kuntoutukseen osallistuvien tahojen kanssa. Koulutussuunnitelmasta säädetään tarkemmin asetuksella.

28—30 §

(Kuten hallituksen esityksessä 86/1997 vp)

31 §

Opetuksen maksuttomuus

Opetus ja sen edellyttämät oppikirjat ja muu oppimateriaali sekä työvälineet ja työaineet ovat oppilaalle maksuttomia. Vammaisella ja muulla erityistä tukea tarvitsevalla oppilaalla on lisäksi oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämät tulkitsemis- ja avustajapalvelut, muut opetus- ja oppilashuoltopalvelut, tarpeelliset apuvälineet sekä 39 §:n nojalla järjestettävät palvelut.

(2 ja 3 mom. kuten hallituksen esityksessä 86/1997 vp)

32 §

Koulumatkat

Jos perusopetusta, esiopetusta tai lisäopetusta saavan oppilaan koulumatka on viittä kilometriä pidempi tai jos se oppilaan ikä, vamma, terveydentila tai muut olosuhteet huomioon ottaen muuten muodostuu oppilaalle liian vaikeaksi, rasittavaksi tai vaaralliseksi, on oppilaalla oikeus maksuttomaan kuljetukseen taikka oppilaan kuljettamista tai saattamista varten myönnettävään riittävään avustukseen.

(2 mom. kuten hallituksen esityksessä 86/1997 vp)

Jos 1 momentissa tarkoitettu oppilas otetaan muuhun kuin 6 §:n 2 momentissa tarkoitettuun kouluun, voidaan oppilaaksi ottamisen edellytykseksi asettaa, että huoltaja vastaa oppilaan kuljettamisesta tai saattamisesta aiheutuvista kustannuksista. Oppilaalle, joka vammansa tai terveydentilansa vuoksi ei voi käyttää julkisia kulkuneuvoja, korvataan tästä syystä aiheutuvat ylimääräiset kustannukset.

33 §

Majoitus

Jos perusopetusta, esiopetusta tai lisäopetusta saavan oppilaan kuljetusta ei voida järjestää 32 §:n 2 momentissa säädettyllä tavalla, on oppilaalla oikeus maksuttomaan majoitukseen ja täysihoidon. Mikäli koulumatka muodostuu oppilaalle hänen vammansa tai terveydentilansa huomioon ottaen liian vaikeaksi tai rasittavaksi, on oppilaalla oikeus maksuttomaan majoitukseen ja täysihoidon 32 §:n 2 momentissa säädettyä lievemmin perustein.

(2—4 mom. kuten hallituksen esityksessä 86/1997 vp)

34—38 §

(Kuten hallituksen esityksessä 86/1997 vp)

39 §

*Erityisopetuksen tukitehtävistä huolehtiminen*Opetuksen järjestäjän tulee huolehtia 17 §:n
2 momentissa tarkoitetun erityisopetuksen yh-teydessä annettavasta kuntoutuksesta. Asian-
omainen ministeriö voi päättää, että opetuksen
järjestäjän tulee huolehtia mainittuun opetuk-
seen liittyvistä kehittämis-, ohjaus- ja tukitehtä-
vistä.

40—56 §

(Kuten hallituksen esityksessä 86/1997 vp)

2.**Lukiolaki**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1—11 §

(Kuten hallituksen esityksessä 86/1997 vp)

11 a §

*Tukiopetus*Opinnoissa tilapäisesti jälkeen jääneille tai
muutoin erityistä tukea tarvitseville tulee antaa
tukiopetusta.

29 §

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä 86/1997
vp)Vammaisen ja muun erityistä tukea tarvitse-
van opiskelijan opetukseen osallistumisen edel-
lyttämistä avustajapalveluista, muista opetus- ja
oppilashuoltopalveluista sekä tarvittavista apu-
välineistä säädetään erikseen.

12—28 §

(Kuten hallituksen esityksessä 86/1997 vp)

30—44 §

(Kuten hallituksen esityksessä 86/1997 vp)

3.**Laki****ammattillisesta koulutuksesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1—25 §

(Kuten hallituksen esityksessä 86/1997 vp)

27—30 §

(Kuten hallituksen esityksessä 86/1997 vp)

26 §

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä 86/1997
vp)(2—4 mom. kuten 3—5 mom. hallituksen esi-
tyksessä 86/1997 vp)

31 §

(Poistetaan)

31—35 §

(Kuten 32—36 § hallituksen esityksessä 86/
1997 vp)

36 §

Opintososiaaliset edut erityisopetuksessa

Erityisopetusta saavalla opiskelijalla on oikeus opiskelun edellyttämiin avustajapalveluihin, muihin palveluihin, muihin oppilashuolto- palveluihin sekä tarvittaviin apuvälineisiin. Vammaiselle opiskelijalle järjestettävistä muista palveluista ja tukitoimista säädetään erikseen.

Sen lisäksi, mitä 35 §:ssä säädetään, 19 §:n 2 momentissa tarkoitettussa erityisopetuksessa opiskelijalle annetaan maksutta oppikirjat ja

muut koulutarvikkeet, majoituksessa olevien tarpeelliset viikoittaiset kotimatkat, täysihoidon oppilasasuntolassa tai muussa majoituksessa sekä henkilökohtaiset työvarusteet.

37—53 §

(Kuten 38—54 § hallituksen esityksessä 86/1997 vp)

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta .

Helsingissä 30 päivänä toukokuuta 1997

Marjatta Vehkaoja /sd
Satu Hassi /vihr
Marja-Leena Viljamaa /sd
Tarja Filatov /sd

Erkki Pulliainen /vihr
Mikko Kuoppa /va-r
Tuija Maaret Pykäläinen /vihr
Leena Luhtanen /sd
Arja Ojala /sd

Helena Vartiainen /sd
Risto Kuisma /nuors
Marjaana Koskinen /sd
Anne Huotari /vas